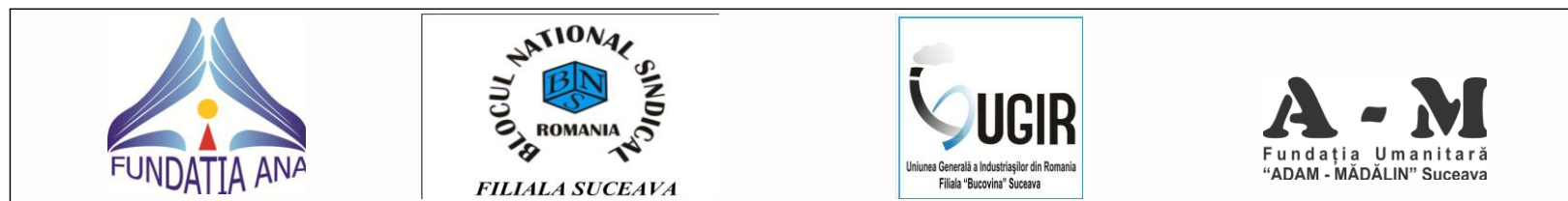

PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ ALTERNATIVĂ

Inițiativa de Consolidare a Rețelei Naționale de Asistenți Personali

***Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!***

Instituția inițiatoare	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități
Formularea problemei	Susținerea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități concomitent cu dezvoltarea măsurilor de prevenire a instituționalizării și de susținere a traiului în comunitate reprezintă una din prioritățile de politici ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și ale Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități. <i>Acțiunile care urmăresc implementarea unui set complex de servicii sociale necesare unui asemenea proces poate fi îngreunat de existența unor constrângeri date de fragmentarea instrumentelor și resurselor.</i> De exemplu, tratamentul diferit dintre persoanele cu dizabilități din familii și cei instituționalizați care constă în asigurarea diferențiată a serviciilor de asistență socială, incluzând terapii (logopedie, kinetoterapie, consiliere psihologică specializată specifice dizabilităților identificate) și centrul tip RESPIRO. Costurile importante implicate de schemele de tratament pentru persoanele cu dizabilități aflate în îngrijirea familiei reprezintă o sarcină împovărătoare și pune sub risc ridicat recuperarea celor ce nu pot respecta planul de recuperare. De asemenea, pentru adaptarea serviciilor nevoilor lor, asigurarea serviciilor la domiciliu / centre teritoriale cu raza de deplasare de 30 km ar putea constitui un sprijin semnificativ. <i>Discrepanțele existente între veniturile și indemnizațiile asistenților personali / profesioniști ai persoanelor cu dizabilități și cele ale asistenților maternali profesioniști tensionează suplimentar un sistem care poate eșua în tranziția sa de la forma instituționalizată de îngrijire la cea familială.</i> Lipsa de suport financiar eficient poate constitui un obstacol major în calea serviciilor sustenabile. Incertitudinea garanțiilor reale oferite de către bugetul de stat tuturor persoanelor cu dizabilități inclusiv a celor instituționalizate sau având dizabilități grave a fost semnalată frecvent de societatea civilă. Temerile sunt justificate de problemele înregistrate

	în perioada anterioară crizei economice și ulterior, în condițiile în care salariile asistenților personali sunt asigurate din bugetul propriu al autorităților locale: • <i>întârzieri în angajarea asistenților personali</i> punând în pericol recuperarea persoanelor cu dizabilități grave; • <i>întârzieri în plata salariilor;</i> • <i>nerespectarea dreptului asistenților personali la concediu medical sau la concediu de odihnă;</i> • concedieri în timpul crizei economice; • lipsă de informare și de prioritizare la nivel social a dreptului la asistență umană în sensul includerii în comunitate a persoanelor cu dizabilități grave.
Denumirea politicii pu- blice	<i>Inițiativa de Consolidare a Rețelei Naționale de Asistenți Personali</i>
Care sunt ca- uzele și efec- tele proble- mei?	Asistența și recuperarea persoanelor cu dizabilități sunt activități mai complexe și din perspectiva faptului că sunt <i>oferite de furnizori diferiți, finanțate în moduri diferite și livrate în locații diferite</i>. În cazul furnizării, diferența majoră este între îngrijirea oferită de asistenții personali, în majoritate din familie și serviciile oficiale, furnizate de Direcțiile Generală de Asistență Socială, organizațiile non-profit. Costul suportului oficial se întrunește prin finanțare din bugetul primăriilor sau Consiliilor Județene. Serviciile pot fi oferite în cadrul familiei sau la nivel individual, sau în locuințele protejate sau centrele de zi.

Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei.	La 30 iunie 2019 numărul total de persoane adulte cu dizabilități era de 833.131. Dintre acestea, 97,88% (815.463 persoane) se află în îngrijirea familiilor și/sau trăiesc independent (neinstituționalizate) și 2,12 % (17.668 persoane) se află în instituțiile publice rezidențiale de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități (instituționalizate) coordonate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMJS) prin Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD). Din numărul total al persoanelor cu dizabilități instituționalizate, 17.131 de persoane sunt instituționalizate în centre rezidențiale altele decât locuințe protejate. Numărul persoanelor cu handicap grav, cele care au dreptul la acompanierea de către asistenți personali, reprezintă 39,39%, adică 328.136 persoane, din care neinstituționalizați 320.825. Persoanele adulte cu handicap grav sunt la nivel național în număr de 287.323. Grupul țintă este neomogen prin nevoile speciale diferite, astfel, 75.703 sunt persoane cu handicap grav fizic, 30.269 somatic, 82 auditiv, 50.116 vizual, 59.784 persoane cu handicap grav mintal, 21.613 psihic, 43.266 asociat, etc. Legea drepturilor persoanelor cu dizabilități indică faptul că sumele prevăzute de autoritățile locale pentru plata salariilor asistenților personali sunt alocate în proporție de 90% de la bugetul de stat din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată. În proiectul Legii bugetului de stat pe 2019 la acest capitol Ministerul Finanțelor Publice nu există alocare bugetară. În mod similar chestiunii finanțării salariilor asistenților personali și finanțarea centrelor de asistență socială pentru 18.000 de persoane adulte cu dizabilități, se asigură tot din bugetul de stat, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată alocate cu această destinație, în proporție de cel mult 90% din necesarul stabilit anual de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, la elaborarea bugetului de stat, în baza standardelor de cost calculate pentru beneficiari/tipuri de servicii sociale, aprobate potrivit legii. Cu toate acestea, <i>în ciuda prevederilor legale în vigoare, Ministerul Finanțelor Publice nu a prevăzut alocări la acest capitol din proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2019, în condițiile în</i>
---	--

	care Agenția Națională de Administrare Fiscală a colectat în 2018 aproximativ 500 milioane de euro de la instituțiile private și publice pentru neangajarea în muncă de către acestea a persoanelor cu dizabilități,
Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?	Sistemul serviciilor sociale destinate îngrijirii persoanelor cu dizabilități este organizat într-un mod descentralizat, serviciile publice fiind asigurate la nivel județean și de sector al municipiului București, oferite atât de furnizori publici de servicii sociale cât și de furnizori privați: organizații neguvernamentale iar cele destinate îngrijirii persoanelor cu dizabilități de familie sunt asigurate la nivel de comună, oraș și municipiu. Una dintre reformele majore asumate de sistemul de asistență socială a fost cea din domeniul îngrijirii persoanelor cu dizabilități și constă în dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități aflate în instituții de tip rezidențial. Soluțiile identificate și dezvoltate sunt: reintegrarea persoanei cu dizabilități prin alternative de tipul oferirii de servicii în cadrul locuințelor protejate și a centrelor de zi. Dar majoritatea covârșitoare a îngrijirii lor este de de tip familial (rude, alte familii/persoane, asistentul personal profesionist), îngrijirea în centre de servicii de recuperare, de integrare sau locuințe protejate. Numărul redus de persoane din centre și locuințe protejate, posibilitatea personalului de a se ocupa mai bine de fiecare în parte, plasarea acestor centre, de regulă, în mijlocul comunității, reprezintă pași înainte în încercarea de a oferi un mediu de viață facilitator al integrării în societate. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor alternative, cu accent deosebit punându-se pe serviciile comunitare Prin urmare, procesul de dezinstituționalizare nu poate fi implementat fără a avea în vedere, pe de o parte, nevoile diferite aferente tipurilor de handicap grav și capacitatea instituțională a serviciilor de la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor, de a răspunde acestor nevoi, iar pe de altă parte, serviciile alternative la îngrijirea instituțională dezvoltate de direcțiile generale de asistență socială. Dezinstituționalizarea nu poate fi asigurată decât prin dezvoltarea capacității comunității de a sprijini familiile, iar, pe de altă parte, în vederea dezvoltării serviciilor comunitare integrate destinate

	prevenirii și a reducerii numărului de copii care intră în instituții.
Scop	<i>Incluziunea socială și creșterea accesului la servicii accesibile, asistență medicală și servicii sociale de calitate pentru persoanele cu dizabilități</i>
Obiective generale/ obiective specifice	Direcțiile majore de acțiune propuse în vederea atingerii scopului declarat sunt: <i>1. Creșterea calității sistemului de asistență socială prin introducerea de instrumente și proceduri și prin îmbunătățirea nivelului de competențe al profesioniștilor din sistem.</i> Acest obiectiv specific se estimează că poate fi atins prin parcurgerea a 3 etape intermediare distincte, respectiv: 1.1. Introducerea de instrumente și proceduri în domeniul asistenței sociale 1.2. Nivel de competențe crescut al profesioniștilor din sistemul de asistență socială 1.3. Consolidarea rețelei de asistenți personali
Beneficiari	<i>Beneficiari direcți:</i> persoanele adulte cu handicap grav, asistenții personali și asistenții personali profesioniști <i>Beneficiari indirecti:</i> personal specializat din cadrul instituțiilor cu responsabilități în domeniul protecției și acompanierii persoanelor cu dizabilități și al prevenirii reinstituționalizării.
Varianta de soluționare recomandată	Descrierea opțiunii de soluționare a problemei/problemelor identificate Atitudinile și cunoștințele persoanelor care lucrează în educație, sistemul medical, reabilitare, protecție socială, domeniul muncii sunt extrem de importante pentru asigurarea nediscriminării și participării. Capacitatea resurselor umane

	se poate îmbunătăți prin educație eficientă, formare și recrutare. O revizuire a cunoștințelor și competențelor personalului din zonele relevante poate oferi un punct de plecare pentru elaborarea de măsuri adecvate pentru a le îmbunătăți. Formarea relevantă pentru dizabilitate trebuie să fie oferită nu numai asistenților personali profesioniști sau persoanelor care furnizează și administrează servicii. De exemplu, consolidarea capacității asistenților personali în domeniul îngrijirilor medicale primare și asigurarea disponibilității personalului de specialitate acolo unde este cazul contribuie la îngrijiri medicale eficiente și accesibile din punct de vedere financiar pentru persoanele cu dizabilități. Numărul asistenților personali profesioniști este încă insuficient pentru acoperirea nevoilor în domenii precum reabilitarea și educația specială. Elaborarea de standarde de pregătire pentru diferitele tipuri și nivele ale asistenților personali în programele de reabilitare a adulților cu handicap grav pot oferi o soluție la lipsa resurselor umane profesioniste. Dezvoltarea și introducerea de instrumente/proceduri/mecanisme în domeniul protecției sociale și în vederea acordării la nivelul comunității de servicii alternative la îngrijirea și acompanierea persoanelor cu dizabilități și al prevenirii reinstituționalizării Noile instrumente/proceduri/mecanisme dezvoltate va include și dezvoltarea unui program de formare destinat asistenților personali în domeniul protecției speciale a adultului cu handicap grav. Serviciile de asistență și suport eficiente necesită atât instruirea celor ce primesc îngrijiri cât și a celor care oferă îngrijire, indiferent dacă îngrijirea este oferită oficial sau neoficial. Asistenții care oferă suport oficial, indiferent de cadru sau serviciu, trebuie să beneficieze de o formare relevantă din punct de vedere profesional corespunzător tipului de handicap grav. Acolo unde este fezabil se poate apela la
--	---

	implicarea de preferință persoane cu dizabilități ca instructori pentru a sensibiliza și familiariza furnizorii de servicii cu viitorii lor clienți. • Să ofere formare familiilor cu privire la interacțiunea cu furnizorii de îngrijire, definirea rolurilor, stabilirea unor limite și cum să ofere cât mai multă independență rudei cu dizabilitate. • În mediile cu venituri scăzute, programele comunitare de reabilitare pot oferi instruire persoanelor cu dizabilități și familiilor lor pentru a le gestiona mai bine nevoile de suport și pentru a crea legături cu grupurile de întraajutorare pentru informare și consiliere. Programul de formare profesională trebuie să fie de nivel de inițiere/perfecționare/specializare autorizat ANC. Programul de formare profesională se finalizează cu o certificare a competențelor dobândite. Dezvoltare rețelei de asistenți personali are în vedere identificarea și recrutarea atât a asistenților personali activi în rețeaua actuală cât și a asistenților personali profesioniști pentru a asigura pe de o parte, resursa umană necesară reducerii numărului de adulți cu handicap grav instituționalizați, iar pe de altă parte pentru asigurarea îngrijirea lor și suportul pentru recuperare. În vederea implementării acestei activități, pot fi derulate ca acțiuni suport campanii de conștientizare în vederea informării potențialilor membri ai grupului țintă cu privire la beneficiile participării la activitățile inițiativei. Totodată se are în vedere asigurarea resurselor financiare necesare remunerației asistenților personali - atât a celor existenți în sistem cât și a celor ce
--	--

	urmează să fie recrutați. Cheltuielile salariale aferente remunerației asistenților personali vor fi stabilite în conformitate cu prevederile legale aplicabile. Finanțarea cheltuielilor salariale se va realiza pe modelul asistenților personali profesioniști pentru a se elimina incertitudinea dată de capacitatea bugetară și instituțională diferită de la nivelul primăriilor. Pe de altă parte, acest tip de alocare va aduce resurse de siguranță pentru familiile vulnerabilizate de indisponibilizarea de pe piața muncii a asistentului personal al adultului cu handicap grav din familie. Chiar și pentru această ipoteză, doar un procent mic din resursele familiei merge către accesarea de servicii de recuperare și reinserție a persoanei cu dizabilități. Este necesară separarea nevoilor și drepturilor asistenților personali de nevoile și drepturile persoanelor cu dizabilități. Trebuie să se găsească un echilibru astfel încât fiecare persoană să aibă independență, demnitate și calitate a vieții. Promovarea colaborării dintre familii și organizațiile familiale, organizațiile guvernamentale și nonguvernamentale, inclusiv organizațiile persoanelor cu dizabilități, pentru a oferi suport pentru familii printr-o serie de sisteme și servicii ce includ: • Aranjarea unei îngrijiri de repaus, ce poate oferi o scurtă întrerupere de la îngrijire și consiliere psihologică pentru a îmbunătăți bunăstarea familiei. • Oferirea de suport financiar direct sau indirect. • Oferirea de informații despre serviciile disponibile pentru îngrijitori și persoanele cu dizabilități. • Organizarea unor oportunități pentru familiile care împărtășesc experiențe similare în sprijinirea rudelor cu dizabilități, de a se întâlni și de a oferi informații și sprijin mutual.
--	--

	Lucrătorii din domeniul reabilitării bazată pe comunitate, asistenții sociali sau asistenții comunitari pot oferi familiilor aceste oportunități. Abordări utile orientate către familie, pot include și dezvoltarea unor comunități de îngrijire și a unor rețele sociale. <i>Susținerea instituțională este oferită prin intermediul coordonării activităților de formare a asistenților personali de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, prin intermediul Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.</i>	
Procesul de consultare	Organizații/instituții consultate: a) autorități și instituții publice b) reprezentanți ai societății civile: • Sindicatul Proeducatia din Targu Mures • Blocul Național Sindical • Fundația ANA • BLOCUL NATIONAL SINDICAL Filiala Maramures • BLOCUL NATIONAL SINDICAL Unirea Cluj • Fundația Adam Mădălin	Rezultatul consultării: În urma consultărilor succesive, baza de fundamentare a propunerii a fost îmbunătățită. Urmare a îmbunătățirii bazei de fundamentare, precum și a rezultatului consultărilor directe, obiectivele și varianta de soluționare propusă au fost redefinite astfel încât să se asigure un răspuns cât mai relevant problemelor care au condus la necesitatea inițierii politicii publice. De asemenea, rezultatul consultărilor directe a permis și realizarea unei evaluări mai realiste a fezabilității propunerilor înaintate cu titlu de variantă recomandată.

	• Asociația de dezvoltare pentru Asistența socială și Formare Profesională Constanța • Centrul pentru Resurse Civice • Centrul de Dezvoltare SMART Galați - Federația Națională Sindicală ALMA MATER • Asociația “Sanse egale pentru persoanele cu nevoi speciale” Barlad - Sindicatul CASJ Brașov • BLOCUL NATIONAL SINDICAL Filiala Suceava • Sindicatul PRO-AS Suceava • Sindicatul Ambulanta Botosani • Sindicatul Ambulanta Zalău • Uniunea Generală a Industriașilor din România • Federația Patronală IMM • Sindicatul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca	
--	--	--

	• Asociația ProDemocrația Botoșani • Asociația Elizabeth • Breasla Constructorilor Ieșeni • BLOCUL NATIONAL SINDICAL Filiala Bacau • Sindicatul Liber Independent Dambovita • Sindicatul CFR Marfa Iasi • Alianta Sindicatelor din Invatamant Suceava • BNS Filiala Timis • BNS Filiala Salaj Cartel ALFA Cluj • Patronatul Tinerilor Întreprinzători din Regiunea de Sud-Est • Camera de Comerț și Industrie București • Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța	
--	--	--

	Sindicatul “Energie si Solidaritate” Targoviste • Asociația Producătorilor de Materiale de Construcții din România • Camera de Comerț si Industrie Bucuresti	
	Impact Bugetar <i>Din punct de vedere al resurselor bugetare</i>, implementarea prezentei variante implică finanțarea de activități atât pe termen scurt (12 luni, pentru parcurgerea tuturor etapelor corespunzătoare creării și implementării unui nou sistem), cât și pe termen mediu și lung (în perioada post-implementare, când se așteaptă ca MMPS să susțină, în mod similar sistemului actual, din resurse proprii, atât activitățile de finanțare, cât și activitățile-suport destinate monitorizării și evaluării activităților de formare. Într-o fază inițială, costurile aferente fundamentării procesului decizional, respectiv organizării și derulării formărilor și informărilor pe categorii de grupuri-țintă vor fi acoperite din fonduri special prevăzute în acest scop. Pe cale de consecință, concluzia care se impune este aceea că <i>implementarea variantei nu va genera costuri suplimentare relevante pentru administrația publică în ansamblul său.</i> Modalități și termene de monitorizare/evaluare Implementarea propunerii de politică publică va fi monitorizată/evaluată după cum urmează:	

- în primele 24 luni de la demararea activităților, pe baza procedurilor specifice corespunzătoare sistemului de monitorizare/evaluare a implementării;
- anual, pe baza sistemului de monitorizare a implementării Strategiei naționale „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități” 2016-2020.

Rezultatele și concluziile evaluării finale se vor obține prin analiza comparativă, la momente succesive, a datelor și informațiilor specifice fiecăruia dintre cele 2 sisteme de monitorizare indicate.

Indicatori de performanță

Conform particularităților fiecăruia dintre sistemele de monitorizare indicate, indicatorii urmăriți vor fi:

<i>Sistem de monitorizare utilizat ca termen de referință</i>	<i>Indicatori</i>
Sistemul de monitorizare a implementării Inițiativei de Consolidare a Rețelei Naționale de Asistenți Personali	- Asistenți personali certificați urmare a activităților de formare; - Adulți cu tip de handicap grav care beneficiază de servicii comunitare (sociale, medicale, socioprofesionale); - Persoane cu dizabilități care beneficiază de servicii comunitare după părăsirea instituțiilor de tip rezidențial..